

Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauja vai Eiropas Savienības pilsoņa ģimenes locekļa pastāvīgās uzturēšanās atļauja Latvijā;

3) persona, kurai ir termiņuzturēšanās atļauja sakarā ar alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijā, vai minētās personas ģimenes loceklis, kam ir termiņuzturēšanās atļauja Latvijā;

4) persona, kurai ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja sakarā ar bēgļa statusa piešķiršanu Latvijā, vai minētās personas ģimenes loceklis, kam ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja Latvijā;

5) persona, kurai ir Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļauja sakarā ar Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusa piešķiršanu Latvijā, vai minētās personas laulātais, kam ir termiņuzturēšanās atļauja Latvijā;

6) persona, kurai ir termiņuzturēšanās atļauja sakarā ar pagaidu aizsardzības statusa piešķiršanu Latvijā;

7) persona, kurai ir termiņuzturēšanās atļauja sakarā ar zinātniskās darbības veikšanu Latvijā;

8) persona, kurai ir termiņuzturēšanās atļauja sakarā ar cilvēku tirdzniecības upura statusa piešķiršanu Latvijā.

(22.04.2004. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.06.2007. likumu)

II nodaļa

Aktīvie nodarbinātības un bezdarba samazināšanas preventīvie pasākumi

3.pants. Aktīvie nodarbinātības pasākumi

(1) Aktīvie nodarbinātības pasākumi ir šādi:

1) profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana;

2) algoti pagaidu darbi;

3) pasākumi konkurētspējas paaugstināšanai, jo īpaši pasākumi sociālo un funkcionālo prasmju pilnveidei un psiholoģiskā atbalsta pasākumi, pasākumi darba tirgum nepieciešamo pamatprasmju un iemaņu, kā arī darba meklēšanas metožu apguvei, neformālās izglītības ieguvei, tai skaitā valsts valodas apguvei un tālākizglītības izvēlei, nodarbinātības pasākumi vasaras brīvlaikā personām, kuras iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs, kā arī citi pasākumi, kas veicina bezdarbnieku un darba meklētāju konkurētspēju darba tirgū;

4) pasākumi noteiktām personu grupām, jo īpaši personām no 15 līdz 24 (ieskaitot) gadu vecumam; personām, kurām ir noteikta invaliditāte; personām sešu mēnešu laikā pēc bērna kopšanas atvaļinājuma (bērna kopšanas perioda) beigām; personām, kurām līdz valsts vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamā vecuma sasniegšanai atlikuši ne vairāk kā pieci gadi; personām, kuras Nodarbinātības valsts aģentūras uzskaitē ir ilgāk par vienu gadu (turpmāk — ilgstošie bezdarbnieki); personām pēc soda izciešanas brīvības atņemšanas iestādēs, personām, kurām ir alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu atkarība; personām, kuras aprūpē kādu ģimenes locekli; personām, kuras bez darba ir ilgāk par vienu gadu; citiem bezdarbniekiem atbilstoši vietējā darba tirgus situācijai, kā arī citām politikas plānošanas dokumentos noteiktajām mērķa grupām;

5) pasākumi komercdarbības vai pašnodarbinātības uzsākšanai;

6) darba izmēģinājumi darba vietā, kas dod iespēju noteikt profesionālo piemērotību;

7) apmācība pie darba devēja;

8) kompleksie atbalsta pasākumi.

(2) Aktīvo nodarbinātības pasākumu mērķis ir īstenot darba tirgus politiku, lai samazinātu bezdarbu un veicinātu iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes pieaugumu, jo īpaši lai:

1) motivētu bezdarbniekus, darba meklētājus un ekonomiski neaktīvos iedzīvotājus aktīvāk meklēt darbu;

2) veicinātu darba tirgus apstākļiem piemēroties spējīga un apmācīta darbaspēka veidošanu;

3) veicinātu indivīda konkurētspējas paaugstināšanu;

4) veicinātu vienlīdzīgu iespēju radīšanu personām, kuras vēlas iekļūt darba tirgū.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.06.2007. likumu)

3.¹ pants. Preventīvie bezdarba samazināšanas pasākumi

(1) Preventīvie bezdarba samazināšanas pasākumi ir šādi:

1) karjeras konsultācijas;

2) komersantu nodarbināto personu un pašnodarbināto kvalifikācijas paaugstināšana, pārkvalifikācija un tālākizglītība;

3) komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana;

4) valsts valodas apguves veicināšana.

(2) Karjeras konsultācijas ietver palīdzību karjeras plānošanā, profesionālās piemērotības noteikšanu, kā arī darba meklēšanas un saglabāšanas prasmju apguvi.

(3) Karjeras konsultācijas personām sniedz, lai palīdzētu tām labāk apzināties savu profesionālo ievirzi, padziļinātu šo personu izpratni par izglītību un iespējām darba tirgū un noskaidrotu konkrētā cilvēka personībai, vērtību sistēmai un mērķiem vislabāk atbilstošo profesionālo virzienu. Tiek īstenotas gan individuālās karjeras konsultācijas, kas ietver arī pakalpojumu sniegšanu elektroniskā veidā, gan karjeras konsultācijas grupās.

(4) Pasākumus, kas saistīti ar komersantu nodarbināto personu un pašnodarbināto kvalifikācijas paaugstināšanu, pārkvalifikāciju un tālākizglītību, organizē, lai uzturētu minēto personu spēju konkurēt darba tirgū un mazinātu bezdarba iestāšanās risku.

(5) Pasākumus komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšanai organizē, lai mazinātu bezdarba iestāšanās risku, kas saistīts ar nodarbināto pārvietošanos starp dzīvesvietu un darbavietu.

(21.06.2007. likuma redakcijā)

4.pants. Ministru kabineta kompetence

(1) *(Izslēgta ar 21.06.2007. likumu).*

(2) Ministru kabinets nosaka aktīvo nodarbinātības pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību, kā arī šo pasākumu realizētāju izvēles principus.

(3) Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā piešķirama stipendija un īres un transporta izdevumu kompensācija bezdarbnieka profesionālās apmācības, pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas laikā, kā arī stipendijas un kompensācijas apmēru un kārtību, kādā piešķirama stipendija neformālās izglītības ieguves laikā, kā arī stipendijas apmēru.

(4) Ministru kabinets nosaka bezdarbnieka statusa un darba meklētāja statusa piešķiršanas kārtību un statusa piešķiršanai nepieciešamos dokumentus.

(5) Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā izveidojamas darba vietas personām, kurām noteikta invaliditāte.

(6) Ministru kabinets nosaka to komersantu licencēšanas un uzraudzības kārtību, kuri sniedz darbiekārtos pakalpojumus, izsniegto licenču darbības apturēšanas un anulēšanas kārtību, licences saņēmēja pienākumus un tiesības, kā arī par licences saņemšanu maksājamās valsts nodevas apmēru un maksāšanas kārtību.

(7) Ministru kabinets nosaka kritērijus komersantu nodarbināto personu un pašnodarbināto iesaistīšanai kvalifikācijas paaugstināšanas, pārkvalifikācijas un tālākizglītības pasākumos, šo pasākumu finansēšanas noteikumus un īstenošanas kārtību. */Septītā daļa stājas spēkā 01.01.2008./*

(8) Ministru kabinets nosaka kritērijus komersantu nodarbināto personu iesaistīšanai reģionālās mobilitātes veicināšanas pasākumos, šo pasākumu finansēšanas noteikumus un īstenošanas kārtību. */Astotā daļa stājas spēkā 01.01.2008./*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 03.03.2005. likumu, 25.05.2006. likumu un 21.06.2007. likumu)

5.pants. Ministriju kompetence

(1) Ekonomikas ministrija koordinē darba tirgus vidēja termiņa un ilgtermiņa prognozēšanas procesu valstī.

(2) Labklājības ministrija izstrādā valsts politiku bezdarba samazināšanai, piedalās nodarbinātības politikas izstrādāšanā un karjeras attīstības atbalsta sistēmas pilnveidošanā, kā arī koordinē priekšlikumu izstrādi aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanai, finansēšanai un ieviešanai.

(3) Labklājības ministrija sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju nodrošina bezdarbnieku profesionālo apmācību, pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas, bezdarbnieku un darba meklētāju neformālās izglītības ieguves, komersantu nodarbināto personu un pašnodarbināto pārkvalifikācijas, kvalifikācijas paaugstināšanas un tālākizglītības, kā arī karjeras konsultāciju organizēšanu.

(4) Ministrijas atbilstoši kompetencei sagatavo priekšlikumus valsts politikas izstrādei nodarbinātības veicināšanas un bezdarba samazināšanas jomā, kā arī paredz bezdarbnieku, darba meklētāju, komersantu nodarbināto personu un pašnodarbināto iesaistīšanu valsts un ārvalstu finansēto programmu projektos, to skaitā ārvalstu tehniskās palīdzības projektos un Eiropas Savienības struktūrfondu projektos.

(21.06.2007. likuma redakcijā)

6.pants. Nodarbinātības valsts aģentūra

(1) Valsts politiku bezdarba samazināšanas un bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu atbalsta jomā īsteno Nodarbinātības valsts aģentūra. Nodarbinātības valsts aģentūra ir labklājības ministra pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde.

(2) Nodarbinātības valsts aģentūra:

1) atbilstoši kompetencei sagatavo priekšlikumus valsts politikas izstrādei un īstenošanai nodarbinātības jomā;

2) veic darba tirgus īstermiņa prognozēšanu;

3) reģistrē un uzskaita bezdarbniekus un darba meklētājus;

4) palīdz bezdarbniekiem un darba meklētājiem, kā arī ekonomiski neaktīvajiem iedzīvotājiem iesaistīties darba tirgū;

5) organizē Nodarbinātības valsts aģentūras un darba devēju sadarbību un savstarpēju informācijas apmaiņu, kā arī uzskaita darba devēju pieteiktās brīvās darba vietas;

6) bez maksas informē par darba devēju pieteiktajām brīvajām darba vietām, kā arī par bezdarbnieku un darba meklētāju tiesībām un pienākumiem;

- 7) organizē bezdarbnieku, darba meklētāju un darba devēju dialogu, lai samazinātu bezdarbu;
 - 8) organizē un īsteno aktīvos nodarbinātības pasākumus un preventīvos bezdarba samazināšanas pasākumus;
 - 9) bez maksas sniedz karjeras konsultācijas bezdarbniekiem, darba meklētājiem un citām personām, tādējādi palīdzot tām orientēties profesionālās piemērotības, kā arī pārkvalifikācijas jautājumos;
 - 10) apkopo karjeras konsultācijām nepieciešamo informāciju, kā arī informāciju par izglītības iespējām;
 - 11) izstrādā jaunas un pilnveido esošās karjeras konsultāciju metodes, kā arī sniedz palīdzību to ieviešanā;
 - 12) apstiprina darba izsaukumus normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;
 - 13) licencē un uzrauga komersantus, kuri sniedz darbiekārtības pakalpojumus (izņemot personu iekārtošanu darbā uz kuģiem);
 - 14) nodrošina Eiropas Savienības normatīvo aktu prasībām atbilstošas bezdarba situāciju valstī atspoguļojošas informācijas sagatavošanu un sniegšanu;
 - 15) sadarbojas ar valsts un pašvaldību institūcijām, nevalstiskajām organizācijām, kā arī fiziskajām un juridiskajām personām;
 - 16) piedalās starpvalstu sadarbības līgumu projektu, kā arī citu sadarbības projektu izstrādē un īstenošanā bezdarba samazināšanas, nodarbinātības veicināšanas, karjeras konsultāciju, kā arī darbaspēka kustības jomā;
 - 17) veic citus normatīvajos aktos paredzētus uzdevumus.
- (3) Nodarbinātības valsts aģentūrai ir tiesības pieprasīt un bez maksas saņemt no Centrālās statistikas pārvaldes, Datu valsts inspekcijas, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Uzņēmumu reģistra, Valsts ieņēmumu dienesta, pašvaldību domēm (padomēm) un citām valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā no fiziskajām un juridiskajām personām tai noteikto uzdevumu izpildei nepieciešamo informāciju.
 - (4) Informācijas pieprasīšanas un saņemšanas nodrošināšanai šā panta trešajā daļā minētās institūcijas slēdz sadarbības līgumus vai starpresoru vienošanās.
 - (5) Nodarbinātības valsts aģentūra tiek finansēta no valsts pamatbudžeta, ieņēmumiem par maksas pakalpojumiem, dāvinājumiem un ziedojumiem, kā arī citiem līdzekļiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem.
 - (6) Nodarbinātības valsts aģentūras izdotos administratīvos aktus un faktisko rīcību var normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā apstrīdēt Nodarbinātības valsts aģentūras

direktoram, bet Nodarbinātības valsts aģentūras direktora izdotos administratīvos aktus var pārsūdzēt tiesā.

(21.06.2007. likuma redakcijā)

7.pants. Bezdarba samazināšanas preventīvie pasākumi

(Izslēgts ar 21.06.2007. likumu)

8.pants. Pašvaldību kompetence

(1) Pašvaldības, pildot ar komercdarbības veicināšanu un bezdarba samazināšanu saistītās funkcijas, sadarbojas ar Nodarbinātības valsts aģentūru.

(2) Pašvaldībām nodarbinātības jomā ir pienākums:

1) sadarbībā ar Nodarbinātības valsts aģentūru, darba devējiem un nevalstiskajām organizācijām, to skaitā arodbiedrībām un darba devēju organizācijām, izstrādāt nodarbinātības veicināšanas pasākumu plānu attiecīgajai teritorijai;

2) sadarboties ar Nodarbinātības valsts aģentūru aktīvo nodarbinātības pasākumu un bezdarba samazināšanas preventīvo pasākumu organizēšanā un īstenošanā;

3) sniegt Nodarbinātības valsts aģentūrai to uzdevumu izpildei nepieciešamo informāciju;

4) paredzēt bezdarbnieku, darba meklētāju, komersantu nodarbināto personu un pašnodarbināto iesaistīšanu valsts un ārvalstu finansēto programmu projektos, to skaitā ārvalstu tehniskās palīdzības projektos un Eiropas Savienības struktūrfondu projektos.

(3) *(Izslēgta ar 21.06.2007. likumu).*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.04.2004. likumu, 03.03.2005. likumu un 21.06.2007. likumu)

9.pants. Aktīvo nodarbinātības pasākumu, bezdarba samazināšanas preventīvo pasākumu un projektu finansēšana

(1) Aktīvo nodarbinātības pasākumu, bezdarba samazināšanas preventīvo pasākumu un šā likuma 5.panta ceturtajā daļā un 8.panta otrās daļas 4.punktā minēto projektu finansēšanā kopā ar valsts vai pašvaldību, vai ārvalstu, vai starptautisko organizāciju piešķirtajiem līdzekļiem izmantojami arī projekta īstenošanai vai palīdzības saņēmēja līdzekļi.

(2) Aktīvos nodarbinātības pasākumus finansē, kā arī stipendiju un īres un transporta izdevumus bezdarbnieka profesionālās apmācības, pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas laikā un stipendiju neformālās izglītības ieguves laikā apmaksā no valsts pamatbudžeta un no nodarbinātības speciālā budžeta.

(3) Bezdarba samazināšanas preventīvos pasākumus finansē no valsts pamatbudžeta.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.04.2004. likumu, 03.03.2005. likumu, 25.05.2006. likumu un 21.06.2007. likumu)

III nodaļa

Bezdarbnieka statuss

10.pants. Bezdarbnieka statusa iegūšana

(1) Tiesības uz bezdarbnieka statusu pēc reģistrēšanās Nodarbinātības valsts aģentūrā ir šā likuma 2.panta otrajā daļā minētajai personai, kura:

- 1) *(izslēgts ar 21.06.2007. likumu)*;
- 2) nestrādā (nav uzskatāma par darba ņēmēju vai pašnodarbināto saskaņā ar likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu");
- 3) meklē darbu;
- 4) ir darbspējīga un gatava nekavējoties stāties darba attiecībās;
- 5) ir sasniegusi 15 gadu vecumu;
- 6) nav sasniegusi valsts vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamo vecumu;
- 7) neiegūst izglītību klātienē vispārējās vidējās vai profesionālās vidējās izglītības iestādē, izņemot vakarskolu;
- 8) neveic komercdarbību vai tās komercdarbība apturēta saskaņā ar normatīvajiem aktiem;
- 9) nav pilnā valsts apgādībā.

(2) Par darbspējīgu šā likuma izpratnē uzskatāma arī persona, kurai ir noteikta invaliditāte, izņemot gadījumus, kad veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisija ir noteikusi 100 procentu darbspēju zaudējumu.

(3) Ja personai reģistrēšanās dienā ir pārejoša darbnespēja, Nodarbinātības valsts aģentūra bezdarbnieka statusu šai personai piešķir pēc pārejošas darbnespējas izbeigšanās.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.04.2004. likumu, 03.03.2005. likumu, 25.05.2006. likumu un 21.06.2007. likumu)

11.pants. Lēmuma par bezdarbnieka statusa piešķiršanu pieņemšana

Lēmumu par bezdarbnieka statusa piešķiršanu, ja persona atbilst visiem šā likuma 10.panta pirmajā daļā noteiktajiem kritērijiem un ir uzrādījusi normatīvajos aktos noteiktos dokumentus, Nodarbinātības valsts aģentūra pieņem vienas darba dienas laikā.

12.pants. Bezdarbnieka statusa zaudēšana un tā iegūšana no jauna

(1) Bezdarbnieka statusa zaudēšanas pamats ir:

- 1) darba ņēmēja vai pašnodarbinātā statusa iegūšana uz nenoteiktu laiku vai uz laiku, kas ilgāks par diviem mēnešiem, saskaņā ar likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu", izņemot iesaistīšanos aktīvajos nodarbinātības pasākumos;
- 2) valsts vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamā vecuma sasniegšana;
- 3) nonākšana pilnā valsts apgādībā;
- 4) izglītības iegūšanas uzsākšana klātienē vispārējās vidējās vai profesionālās vidējās izglītības iestādē, izņemot vakarskolu;
- 5) atteikšanās no piemērota darba piedāvājuma divas reizes;
- 6) bezdarbnieka pienākumu nepildīšana bez attaisnojoša iemesla;
- 7) nepatiesu ziņu sniegšana bezdarbnieka statusa iegūšanai un saglabāšanai;
- 8) pārcelšanās uz pastāvīgu dzīvi ārpus Eiropas Savienības, ja Latvijai saistošos starptautiskajos līgumos nav noteikts citādi;
- 9) *(izslēgts ar 25.05.2006. likumu)*;
- 10) 100 procentu darbspēju zaudējums;
- 11) atjaunošana darbā ar tiesas spriedumu;
- 12) bezdarbnieka nāve;
- 13) atteikšanās no bezdarbnieka statusa, iesniedzot attiecīgu paziņojumu Nodarbinātības valsts aģentūrai.

(2) Piemērots darbs šā likuma izpratnē ir darbs, kas atbilst:

- 1) bezdarbnieka profesionālajai sagatavotībai un viņa līdzšinējai profesionālajai darbībai, kā arī valsts valodas prasmes pakāpei;
- 2) bezdarbnieka veselības stāvoklim;
- 3) piedāvātās darba vietas sasniedzamībai (vietai, līdz kurai, braucot ar sabiedrisko transportu no bezdarbnieka deklarētās dzīvesvietas, ceļā jāpavada ne vairāk kā viena stunda vienā virzienā);
- 4) vidējai darba samaksai konkrētās nozares atbilstošajā profesijā (pēc Centrālās statistikas pārvaldes pēdējiem oficiāli publicētajiem datiem), kas tiek piedāvāta bezdarbniekam.

(3) Lēmumu par bezdarbnieka statusa zaudēšanu pieņem Nodarbinātības valsts aģentūra vienas darba dienas laikā pēc šā panta pirmajā daļā minēto bezdarbnieka statusa zaudēšanas nosacījumu konstatēšanas. Šādā gadījumā persona zaudē bezdarbnieka statusu ar dienu, kad iestājies attiecīgais bezdarbnieka statusa zaudēšanas nosacījums.

(4) Personai, kura bezdarbnieka statusu zaudējusi šā panta pirmās daļas 5., 6., 7. vai 13.punktā minēto iemeslu dēļ, ir tiesības bezdarbnieka statusu iegūt no jauna ne agrāk kā pēc trim mēnešiem no dienas, kad tika pieņemts lēmums par bezdarbnieka statusa zaudēšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.04.2004. likumu, 03.03.2005. likumu un 21.06.2007. likumu)

IV nodaļa

Bezdarbnieka tiesības un pienākumi

13.pants. Bezdarbnieka tiesības

Bezdarbniekam ir tiesības:

- 1) piedalīties individuālajā darba meklēšanas plānā paredzētajos aktīvajos nodarbinātības pasākumos, kā arī saņemt citus Nodarbinātības valsts aģentūras pakalpojumus;
- 2) saņemt bezdarba apdrošināšanas pakalpojumus saskaņā ar likumu "Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam";
- 3) saņemt stipendiju un īres un transporta izdevumu kompensāciju profesionālās apmācības, pārkvalifikācijas vai kvalifikācijas paaugstināšanas laikā un saņemt stipendiju neformālās izglītības ieguves laikā;
- 4) saņemt informāciju par brīvajām darba vietām un ar tām saistītajām kvalifikācijas un citām prasībām;
- 5) saņemt karjeras konsultācijas.
- 6) *(izslēgts ar 22.04.2004. likumu);*
- 7) *(izslēgts ar 21.06.2007. likumu).*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.04.2004. likumu, 25.05.2006. likumu un 21.06.2007. likumu)

14.pants. Bezdarbnieka pienākumi

(1) Bezdarbniekam ir pienākums:

- 1) patstāvīgi un ar Nodarbinātības valsts aģentūras palīdzību aktīvi meklēt darbu un pēc bezdarbnieka statusa iegūšanas nekavējoties sniegt priekšlikumus Nodarbinātības valsts aģentūrai individuālā darba meklēšanas plāna izstrādei;
- 2) individuālajā darba meklēšanas plānā noteiktajā dienā ierasties Nodarbinātības valsts aģentūrā un uzrādīt normatīvajos aktos noteiktos dokumentus;
- 3) ierasties Nodarbinātības valsts aģentūrā triju darba dienu laikā no izsaukuma saņemšanas dienas;
- 4) piedalīties individuālajā darba meklēšanas plānā paredzētajos pasākumos;
- 5) ziņot Nodarbinātības valsts aģentūrai:

- a) triju darba dienu laikā — ja persona vairs neatbilst šā likuma 10.panta pirmās daļas 2., 4., 6., 7., 8. un 9.punktā minētajiem bezdarbnieka statusa iegūšanas nosacījumiem,
- b) triju darba dienu laikā — ja ir iegūts darba ņēmēja statuss uz laiku līdz diviem mēnešiem saskaņā ar likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu",
- c) *(izslēgts ar 21.06.2007. likumu),*
- d) triju nedēļu laikā no pārejošas darbnespējas sākuma — par pārejošas darbnespējas laiku, ja tas ir bijis ilgāks par divām nedēļām.

(2) Aktīva darba meklēšana šā likuma izpratnē ir personas mērķtiecīgas darbības nolūkā atrast algotu darbu — piedalīšanās konkursos uz vakantajām darba vietām, kā arī citas darbības, kuru mērķis ir atrast darbu.

(3) Neierašanās Nodarbinātības valsts aģentūrā šā panta pirmās daļas 2. un 3.punktā minētajos gadījumos tiek uzskatīta par attaisnotu, ja:

- 1) bezdarbniekam iestājusies pārejoša darbnespēja;
- 2) bezdarbnieks kopj slimu bērnu;
- 3) pamatojoties uz izsaukumu, bezdarbnieks ierodas izziņas iestādē, prokuratūrā, tiesā vai piedalās tiesas sēdē kā piesēdētājs;
- 4) iemesls ir pirmās pakāpes radnieka vai laulātā nāve un ja Nodarbinātības valsts aģentūras apmeklējuma diena noteikta agrāk par septīto dienu pēc šāda radnieka vai laulātā nāves dienas;
- 5) ierašanās nav iespējama sakarā ar dalību aktīvajos nodarbinātības pasākumos vai citu individuālajā darba meklēšanas plānā paredzēto pasākumu īstenošanu;
- 6) ir citi objektīvi apstākļi, kas nav atkarīgi no bezdarbnieka gribas.

(4) Bezdarbniekam jāierodas Nodarbinātības valsts aģentūrā pirmajā darba dienā pēc šā panta trešajā daļā minēto attaisnojošo iemeslu izbeigšanās, uzrādot attaisnojošo iemeslu apstiprinošu dokumentu.

(5) *(Izslēgta ar 21.06.2007. likumu).*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.04.2004. likumu, 03.03.2005. likumu, 25.05.2006. likumu un 21.06.2007. likumu)

V nodaļa

Darba meklētājs

15.pants. Darba meklētāja statuss

(1) Tiesības uz darba meklētāja statusu pēc reģistrēšanās Nodarbinātības valsts aģentūrā ir šā likuma 2.panta otrajā daļā minētajai personai, kura:

1) nestrādā (nav uzskatāma par darba ņēmēju vai pašnodarbināto saskaņā ar likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu");

2) meklē darbu;

3) ir darbspējīga un gatava nekavējoties stāties darba attiecībās;

4) ir sasniegusi 15 gadu vecumu;

5) neveic komercdarbību vai kuras komercdarbība ir apturēta saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

(2) Lēmumu par darba meklētāja statusa piešķiršanu, ja persona atbilst visiem šā panta pirmajā daļā noteiktajiem kritērijiem un ir uzrādījusi normatīvajos aktos noteiktos dokumentus, Nodarbinātības valsts aģentūra pieņem vienas darba dienas laikā.

(3) Darba meklētāja statusa zaudēšanas pamats ir:

1) bezdarbnieka statusa iegūšana;

2) darba ņēmēja vai pašnodarbinātā statusa iegūšana uz nenoteiktu laiku vai par diviem mēnešiem ilgāku laiku saskaņā ar likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu";

3) darba meklētāja pienākumu nepildīšana bez attaisnojoša iemesla;

4) nepatiesu ziņu sniegšana nolūkā iegūt un saglabāt darba meklētāja statusu;

5) pārcelšanās uz pastāvīgu dzīvi ārpus Eiropas Savienības, ja Latvijai saistošos starptautiskajos līgumos nav noteikts citādi;

6) simtprocentīgs darbspēju zudums;

7) atjaunošana darbā ar tiesas spriedumu;

8) atteikšanās no darba meklētāja statusa, iesniedzot attiecīgu paziņojumu Nodarbinātības valsts aģentūrai;

9) darba meklētāja nāve.

(4) Lēmumu par darba meklētāja statusa zaudēšanu pieņem Nodarbinātības valsts aģentūra vienas darba dienas laikā pēc šā panta trešajā daļā minēto darba meklētāja statusa zaudēšanas nosacījumu konstatēšanas. Šādā gadījumā persona zaudē darba meklētāja statusu ar dienu, kad iestājies attiecīgais darba meklētāja statusa zaudēšanas nosacījums.

(5) Personai, kura darba meklētāja statusu zaudējusi šā panta trešās daļas 3., 4. un 8.punktā minēto iemeslu dēļ, ir tiesības darba meklētāja statusu iegūt no jauna ne agrāk kā pēc trim mēnešiem no dienas, kad tika pieņemts lēmums par darba meklētāja statusa zaudēšanu.

(6) Ja personai reģistrēšanās dienā ir pārejoša darbnespēja, Nodarbinātības valsts aģentūra darba meklētāja statusu šai personai piešķir pēc pārejošas darbnespējas izbeigšanās.

(21.06.2007. likuma redakcijā)

16.pants. Darba meklētāja tiesības un pienākumi

(1) Darba meklētājam ir tiesības:

- 1) piedalīties konkurētspējas paaugstināšanas pasākumos;
- 2) saņemt informāciju par brīvajām darba vietām un ar tām saistītām kvalifikācijas un citām prasībām;
- 3) saņemt karjeras konsultācijas.

(2) Šā panta pirmajā daļā noteiktās tiesības un tiesības iesaistīties šā likuma 3.¹ panta pirmajā daļā minētajos preventīvajos bezdarba samazināšanas pasākumos ir arī darbspējīgai, bezdarba riskam pakļautajai personai, kura atbilst šā likuma 2.panta otrās daļas un 15.panta pirmās daļas 4. un 5.punkta prasībām un vismaz vienam no šādiem priekšnoteikumiem:

- 1) kurai uzteikts darba līgums, pamatojoties uz apstākļiem, kas saistīti ar neatliekamu saimniecisku, organizatorisku, tehnoloģisku vai līdzīga rakstura pasākumu veikšanu;
- 2) kura ir komersanta nodarbinātā persona vai pašnodarbinātais un kurai nepieciešami kvalifikācijas paaugstināšanas, pārkvalifikācijas un tālākizglītības pasākumi, lai uzturētu savu spēju konkurēt darba tirgū un mazinātu bezdarba iestāšanās risku;
- 3) kura ir komersanta nodarbinātā persona un kurai nepieciešami pasākumi reģionālās mobilitātes veicināšanai, lai mazinātu bezdarba iestāšanās risku, kas saistīts ar personas pārvietošanos starp dzīvesvietu un darbavietu.

(3) Šā panta pirmās daļas 2. un 3.punktā noteiktās tiesības un tiesības iesaistīties šā likuma 3.panta pirmās daļas 3.punktā minētajos nodarbinātības pasākumos vasaras brīvlaikā ir arī 13 gadu vecumu sasniegušām personām, kuras atbilst šā likuma 2.panta otrās daļas un 15.panta pirmās daļas 1., 2. un 5.punkta prasībām un kuras iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs.

(4) Darba meklētājam ir pienākums:

- 1) patstāvīgi un ar Nodarbinātības valsts aģentūras palīdzību aktīvi meklēt darbu;
- 2) Nodarbinātības valsts aģentūras noteiktajā laikā, bet ne vēlāk kā pēc trim mēnešiem no dienas, kad viņš iepriekšējo reizi apmeklēja Nodarbinātības valsts aģentūru, ierasties Nodarbinātības valsts aģentūrā un uzrādīt normatīvajos aktos noteiktos dokumentus;

3) triju darba dienu laikā ziņot Nodarbinātības valsts aģentūrai par to, ka viņš vairs neatbilst šā likuma 15.panta pirmās daļas 1., 3. un 5.punktā minētajiem darba meklētāja statusa iegūšanas nosacījumiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 03.03.2005. likumu un 21.06.2007. likumu)

VI nodaļa

Darbiekārtošanas pakalpojumu sniegšanas ierobežojumi

(Sestā nodaļa 03.03.2005. likuma redakcijā)

17.pants. Darbiekārtošanas pakalpojumu sniegšanas ierobežojumi

(1) Darbiekārtošanas pakalpojumi ir:

1) starpniecības pakalpojumi darbiekārtošanā:

a) pakalpojumi, kuru ietvaros darbiekārtošanas pakalpojumu sniedzējs nodrošina personai darba vai civildienesta attiecību nodibināšanu, kā arī strādāšanu par atlīdzību starptautiskā jaunatnes kultūras, izglītības, nodarbinātības un pieredzes apmaiņas programmā (starptautiskā aukļu apmaiņas programmā, izglītības un darba programmā, darba un ceļošanas un brīvdienu darba programmā un citās programmās),

b) pakalpojumi, kas saistīti ar darba meklēšanu, ar to saprotot konsultēšanu darbiekārtošanas jautājumos, informēšanu par brīvajām darba vietām un citus līdzvērtīgus pakalpojumus, kas paredzēti, lai piedāvātu vai atvieglotu personai darba tiesisko attiecību nodibināšanu,

c) pakalpojumi darba devējiem potenciālo darbinieku atlasei, izņemot pakalpojumus, kas saistīti ar darba sludinājumu izvietošanu un reklāmu, ja vien šādas reklāmas mērķis nav darbiekārtošanas pakalpojumu sniegšana;

2) darbaspēka nodrošināšanas pakalpojumi, kuru ietvaros darbiekārtošanas pakalpojumu sniedzējs kā darba devējs nosūta darbinieku uz noteiktu laiku personai, kuras labā un vadībā tiks veikts darbs.

(2) Sniegt darbiekārtošanas pakalpojumus (izņemot personu iekārtošanu darbā uz kuģiem) atļauts komersantiem, kuriem Nodarbinātības valsts aģentūra izsniegusi attiecīgu licenci.

(3) Ar personu iekārtošanu darbā uz kuģiem atļauts nodarboties komersantiem, kuriem Satiksmes ministrija izsniegusi attiecīgu licenci.

(4) Ja citā Eiropas Savienības dalībvalstī reģistrēts komersants ir tiesīgs sniegt darbiekārtošanas pakalpojumus saskaņā ar attiecīgās valsts normatīvajiem aktiem,

minētajam komersantam, pirms viņš uzsāk šādu pakalpojumu sniegšanu Latvijā, ir pienākums rakstveidā par to informēt Nodarbinātības valsts aģentūru.

(5) Administratīvo aktu par licences izsniegšanu, kā arī par licences darbības apturēšanu vai licences anulēšanu izdod Nodarbinātības valsts aģentūras izveidota licencēšanas komisija.

(6) Administratīvā akta par licences izsniegšanu, licences darbības apturēšanu vai licences anulēšanu apstrīdēšana vai pārsūdzēšana neaptur tā darbību.

(21.06.2007. likuma redakcijā)

Pārejas noteikumi

1. Līdz Nodarbinātības valsts aģentūras izveidošanai tās funkcijas pilda bezpeļņas organizācija valsts akciju sabiedrība "Nodarbinātības valsts dienests", kas ir Labklājības ministrijas pārziņā.

2. Līdz Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūras izveidošanai tās funkcijas pilda valsts bezpeļņas organizācija "Profesionālās karjeras izvēles valsts centrs", kas ir Labklājības ministrijas pārziņā.

3. Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē likums "Par nodarbinātību" (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Ministru Padomes Ziņotājs, 1992, 4./5.nr.; 1993, 20./21.nr.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1994, 2.nr.; 1995, 13.nr.; 1997, 13., 22.nr.; 1998, 19.nr.).

4. Ministru kabinets līdz 2002.gada 30.septembrim izdod šā likuma 4.panta ceturtajā daļā 2002.gada 9.maija redakcijā minētos noteikumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.06.2007. likumu)

5. Līdz jaunu Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2002.gada 30.septembrim piemērojami Ministru kabineta 1996.gada 22.oktobra noteikumi nr.407 "Noteikumi par bezdarbnieka statusu" ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

6. Līdz jaunu Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2005.gada 30.jūnijam piemērojami Ministru kabineta 2003.gada 20.janvāra noteikumi Nr.26 "Juridisko personu licencēšanas un uzraudzības kārtība darbiekārtības pakalpojumu sniegšanai par maksu", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(03.03.2005. likuma redakcijā)

7. Šā likuma 4.panta trešajā daļā, 9.panta otrajā daļā un 13.panta 3.punktā izdarītie grozījumi attiecībā uz stipendiju neformālās izglītības ieguves laikā stājas spēkā 2006.gada 1.jūlijā.

(25.05.2006. likuma redakcijā)

8. Grozījumi šā likuma 7.panta ceturtajā daļā par Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūras finansēšanu no valsts pamatbudžeta un 9.panta trešajā daļā par bezdarba samazināšanas preventīvo pasākumu finansēšanu no valsts pamatbudžeta stājas spēkā 2007.gada 1.janvārī.

(25.05.2006. likuma redakcijā)

9. Līdz Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūras reorganizācijai un pievienošanai Nodarbinātības valsts aģentūrai šā likuma 6.panta otrās daļas 8., 9., 10. un 11.punktā noteiktās preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu, izņemot šā likuma 3.¹ panta pirmās daļas 2., 3. un 4.punktā, ceturtajā un piektajā daļā minētos pasākumus, organizēšanas un īstenošanas funkcijas veic Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra, kura ir labklājības ministra pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde.

(21.06.2007. likuma redakcijā)

10. Šā likuma 4.panta septītā un astotā daļa stājas spēkā 2008.gada 1.janvārī.

(21.06.2007. likuma redakcijā)

11. Ministru kabinets līdz 2008.gada 1.janvārim izdod šā likuma 4.panta ceturtajā daļā minētos noteikumus.

(21.06.2007. likuma redakcijā)

12. Līdz jaunu Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2008.gada 1.janvārim piemērojami Ministru kabineta 2003.gada 20.janvāra noteikumi Nr.24 "Bezdarbnieka statusa piešķiršanas kārtība", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(21.06.2007. likuma redakcijā)

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

(Atsauce 21.06.2007. likuma redakcijā)

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no:

- 1) Padomes 2001.gada 20.jūlija direktīvas [2001/55/EK](#) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas;
- 2) Padomes 2003.gada 25.novembra direktīvas [2003/109/EK](#) par trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji;
- 3) Padomes 2004.gada 29.aprīļa direktīvas [2004/38/EK](#) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza regulu (EEK) Nr. [1612/68](#) un atceļ direktīvas [64/221/EEK](#), [68/360/EEK](#), [72/194/EEK](#), [73/148/EEK](#), [75/34/EEK](#), [75/35/EEK](#), [90/364/EEK](#), [90/365/EEK](#) un [93/96/EEK](#);
- 4) Padomes 2004.gada 29.aprīļa direktīvas [2004/83/EK](#) par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu;
- 5) Padomes 2005.gada 12.oktobra direktīvas [2005/71/EK](#) par īpašu procedūru trešo valstu valstspiederīgo uzņemšanai zinātniskās pētniecības nolūkos.

Likums stājas spēkā 2002.gada 1.jūlijā.

Likums Saeimā pieņemts 2002.gada 9.maijā.

Valsts prezidente

V.Vīķe-Freiberga

Rīgā 2002.gada 29.maijā